

Nr 203.

Av herr **Löfvander m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder för den inhemska sockerbetsodlingens uppehållande.*

I proposition nr 42 föreslår Kungl. Maj:t vissa åtgärder för den inhemska sockerbetsodlingens uppehållande, i huvudsak innehållande att betodlare, som under år 1931 odlar sockerbetor på en areal ej understigande 70 procent av den i kontraktet tecknade ursprungliga arealen, erhåller ett tilläggspris av högst 40 öre för 100 kilogram sextonprocentiga betor. Dyligt tilläggspris skall dock endast utgå under förutsättning, att det kontraktsevenliga grundpriset understiger 2 kronor 40 öre, varvid tilläggspriset skall utgöra skillnaden mellan 2 kronor 40 öre och det kontraktsevenliga grundpriset med nyssnämnda maximering till 40 öre för 100 kilogram. Dessutom föreslås, att tilläggspris ej skall utgå för betor från större areal än 90 procent av den ursprungliga arealen. Till bestridande av kostnaderna för pristillägget föreslår Kungl. Maj:t riksdagen att för nästa budgetår anvisa ett extra förslagsanslag av 3,800,000 kronor.

De av Kungl. Maj:t föreslagna stödåtgärderna ha alltså begränsats i olika avseenden, och den statsutgift de komma att förorsaka kan tämligen noggrant preciseras. Däremot förefinnes enligt Kungl. Maj:ts förslag ingen som helst begränsning nedåt av priset, varför betodlarna icke kunna med någon visshet förutse resultatet av odlingen. Vad beträffar det föreslagna tillägget, synes det, oberoende av de olika maximeringsbestämmelserna, vara alltför knappt tilltaget och icke ägnat att utgöra tillräcklig stimulans till den odling, som ur flera synpunkter, icke minst hänsynen till arbetstillgången, ganska allmänt torde anses eftersträfvansvärd. Det förefaller, som om de ännu gällande under statlig medverkan tillkomna kontrakt, enligt vilka odling å 50 procent av den tecknade arealen under alla förhållanden måste ske, skulle ha inverkat vid avvägningen av de åtgärder, som funnits nödiga för att undvika de sociala olägenheter, en i större utsträckning reducerad sockerbetsodling skulle komma att medföra.

De av Kungl. Maj:t tillkallade utredningsmännen ha efter förhandlingar med representanter för Svenska sockerfabriksaktiebolaget och styrelsen för Skånes betodlares centralförening kommit till den uppfattningen, att betodlingen utan statsingripande skulle komma att inskränkas till att omfatta endast 50 procent av den i gällande kontrakt tecknade arealen. Från betodlarnas sida har framhållits, att en betodling av samma

omfattning som under sistlidet år icke kunde ställas i utsikt, därest ett lägre pris än det nuvarande skulle tillämpas, då betodlarna ansåge sig böra fasthålla vid ett betpris å den senare halvdelen av betarealen, som täckte produktionskostnaderna.

Enligt vår mening är det ett synnerligen rimligt krav, då det gäller statsåtgärder till uppehållande av odling utöver minimiarealen, att tilläggsodlingen icke bereder producenterna förlust. Att genom ett alltför snävt tilltaget bidrag möjligen locka en del odlare till ytterligare förlustbringande produktion kan icke vara lämpligt. Någon sänkning av produktionskostnaderna har, såsom anförts av betodlarnas företrädare, icke ägt rum sedan föregående år. Den viktigaste posten — arbetskostnaderna — är densamma som förut, och värdet av vissa biprodukter har dessutom sjunkit. Den sänkning av de relativa produktionskostnaderna, som utredningsmännen trott sig kunna räkna med, har av lantbruksstyrelsen dragits i tvivelsmål.

Det synes oss, som om bidraget till sockerbetsodlingens uppehållande under innevarande år icke borde sättas lägre än att samma pris per decton betor erhålles, som varit fallet under förflutet år, och odlarna böra i förväg ha reda på vilket lägsta pris de ha att räkna med, i fall de utöka odlingen. Begränsningen till 90 procent av den kontrakterade arealen torde ej vara av så stor betydelse för odlarna men förefaller mindre önskvärd med hänsyn till behovet av arbetstillfällen.

Då de statsfinansiella förhållandena emellertid knappast synas medgiva någon mera avsevärd höjning av det av Kungl. Maj:t äskade anslaget, torde därutöver erforderliga medel böra anskaffas genom beskattning av konsumtionen. Med hänsyn till att sockerpriset nu t. o. m. är lägre än 1913 och då detta låga pris dessutom delvis beror på dumpingartade åtgärder från vissa länders sida, bör det icke kunna anses orättmätigt att lägga en del av kostnaderna för vår inhemska sockerproduktions uppehållande direkt på konsumtionen. Sedan frågan behandlades vid fjolårets riksdag, har priset på den sockerkvalitet, som är grundläggande för betpriset, fallit från 32 till 26 öre, alltså 6 öre per kilogram. En tillfällig mindre höjning av konsumtionsbeskattningen å socker kan då icke vara särdeles betungande för konsumenterna. Enligt ett i propositionen refererat yttrande har Stockholms handelskammare framhållit, att de nuvarande sockerpriserna vore så låga, att de överallt i världen på få undantag när — enligt vad handelskammaren från sakkunnigt håll inhämtat — understeg de verkliga produktionskostnaderna. Sveriges kemiska industrikontor förklarar det mest kännetecknande för det nuvarande lägets abnormala karaktär vara, att intet land får sina produktionskostnader för socker täckta med gällande världsmarknadspriser.

Skånes handelskammare uttalar, att ett efter kammarens mening godtagbart subventionssystem skulle kunna utformas på det sätt, att det erforderliga beloppet uttoges i form av en accis, som pålades till förbruk-

ning utlämnat socker och uppbares av sockerbolagen och tullmyndigheterna samt inreverserades till statsverket för fördelning mellan betodlarna enligt subventionsgrunderna.

Före den 1 juli 1929 utgick en sockerskatt av 4 öre per kilogram, vilken tillförde statskassan cirka 8 miljoner kronor per år. Hade denna skatt kvarstått, skulle den nu ha kunnat användas till finansiering av det stöd till betodlingen, som vi finna oundgängligen nödvändigt. Då emellertid sockerskatten på förslag av dåvarande regering helt bortogs vid 1929 års riksdag, anse vi oss icke böra framställa förslag om ett återinförande av densamma. En tillfällig tullförhöjning, så lagd att den därav föranledda höjningen av sockerpriset kan till hela sitt belopp användas till betodlingens stödjande, anse vi därför vara enda möjligheten att lösa frågan. Staten, odlarna och konsumenterna finge därvid vardera något bidra till produktionens uppehållande i en kritisk situation. Att ett betpris av 2 kronor 45 öre för 100 kilogram ej är någon lysande affär för odlarna, är tydligt redan därav, att detta praktiskt taget är samma pris som före världskriget, under det omkostnaderna äro avsevärt högre. Såsom utfyllnad till det av Kungl. Maj:t begärda anslaget av 3,800,000 kronor torde en tullförhöjning av 4 öre per kilogram raffinad vara tillräcklig. Vi förutsätta att merpriset, som bolagen erhålla för inom landet försålt socker, kommer att verka med hela sitt belopp från den dag tullförhöjningen träder i kraft. Nu gällande sockerpris motsvarar ett kontrakterat betpris av 1 krona 62 öre och då den föreslagna tullförhöjningen, därest den utginge för allt socker som såldes under hela kontraktsåret, skulle motsvara nära 50 öre netto per 100 kilogram betor eller tillsammans 2 kronor 12 öre, återstår skillnaden mellan 2 kronor 45 öre och 2 kronor 12 öre eller 33 öre per 100 kilogram. Vi förutsätta samma villkor som sistlidet år, nämligen att minst 70 procents odling fordras för bidrag och att odlingen får omfatta hela den tecknade arealen, varvid odlingens omfattning kan väntas bli ungefär densamma som föregående år. Då den förhöjda tullsatsen ej kan komma att tillämpas förrän den 1 instundande mars och en del av det under kontraktsåret konsumerade sockret undgår prisförhöjningen, synes statens direkta utgift för sockerbetsodlingens stödjande böra beräknas till det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet 3,800,000 kronor. Tullförhöjningen, varom yrkande framställles i särskild motion, bör ha provisorisk karaktär och endast utgå t. o. m. februari månad 1932 eller den dag under nämnda månad, som Kungl. Maj:t bestämmer. Fördelningen av de medel, som inflyta på grund av det av tullförhöjningen förorsakade högre sockerpriset, torde böra fastställas av Kungl. Maj:t.

Med stöd av det anförda få vi hemställa,

att riksdagen måtte vidtaga den ändring av Kungl. Maj:ts proposition nr 42, att ett minimipris av 2 kronor 45 öre för 100 kilogram sextonprocentiga sockerbeter garanteras odlarna för hela den kontraktsevenligt odlade arealen; samt

för detta ändamål anvisa ett extra förslagsanslag av 3,800,000 kronor för nästa budgetår.

Stockholm den 7 februari 1931.

Axel Löfvander.

Karl Andersson.

K. G. Westman.

L. G. Bodin.

Alexander Nilsson.

Petrus Nilsson.

And. Henriksson.